

ISTOTA ZABEZPIECZENIA INFORMACJI PRZETWARZANYCH W ELEKTRONICZNYCH KSIĘGACH RACHUNKOWYCH

1. Wprowadzenie

Podstawą prowadzenia działalności gospodarczej jest dostęp do rzetelnej informacji ekonomicznej. To ona stanowi podstawę do podejmowania decyzji, a także ukierunkowuje sposób zarządzania przedsiębiorstwem. Źródłem informacji ekonomicznej jest rachunkowość. W jej obrębie zgromadzone dane dotyczące podmiotu gospodarczego są przetwarzane, a następnie tworzą informacje, z których korzystają wewnątrzni jak i zewnętrzni interesariusze. W dobie rozwoju technologicznego informacje powinny być przekazywane nie tylko w sposób rzetelny, ale również jasny i szybki. Tworzy to konieczność wdrażania w przedsiębiorstwach narzędzi informatycznych, umożliwiających sprostanie tym oczekiwaniom. Nie mniej wraz z dużymi udogodnieniami jakie niesie za sobą korzystanie z narzędzi technologicznych powstaje również konieczność odpowiedniego zabezpieczenia informacji np. przed ich utratą lub zniekształceniem. Celem niniejszego artykułu jest wskazanie sposobu ochrony danych elektronicznych znajdujących się w programach księgowych.

2. Regulacje prawne dotyczące prowadzenia ksiąg rachunkowych w formie elektronicznej

Rachunkowość to bardzo szerokie pojęcie, które łączy wiele różnych aspektów. Stanisław Skrzywan określił rachunkowość jako system polegający na ciągłym monitorowaniu, mierzeniu, ewidencjonowaniu i interpretowaniu wyrażonych w pieniądzu i bilansujących się danych o działalności i sytuacji finansowej przedsiębiorstwa [4, s. 5]. Nie podlega wątpliwości, że rachunkowość jest bardzo istotna dlatego jej przepisy reguluje Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. W niej również zostały określone zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych w formie elektronicznej. Art. 20 ust. 5 UoR mówi, że w przypadku prowadzenia ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera muszą zostać zachowane następujące warunki:

- 1) zapisy elektroniczne zyskują trwałą i czytelną postać zgodną z treścią odpowiednich dowodów księgowych;
- 2) możliwe jest stwierdzenie źródła ich pochodzenia oraz ustalenie osoby odpowiedzialnej za ich wprowadzenie;

3) stosowana procedura zapewnia sprawdzenie poprawności przetworzenia odnośnych danych oraz kompletności i identyczności zapisów;

4) dane źródłowe w miejscu ich powstawania są odpowiednio chronione, w sposób zapewniający niezmienność, przez okres wymagany do przechowywania danego rodzaju dowodów księgowych.

Ponadto księgi rachunkowe muszą być prowadzone w języku i walucie polskiej bez względu na kraj, z którego pochodzi program komputerowy.

3. Zagrożenia oraz sposoby ochrony danych zapisany w informatycznych narzędziach finansowo księgowych

Dane księgowe zapisane w wersji elektronicznej są narażone na wiele zagrożeń określanych mianem potencjalnych przyczyn, które mogą spowodować pojawienie się niekorzystnych skutków dla systemu bądź organizacji i jej aktywów [2, s. 79]. Zagrożenia można podzielić na kilka kategorii m.in: spowodowane siłami natury np. pożar, powódź; wywołane przez awarie techniczne, t.j awarie oprogramowania lub sprzętu komputerowego, a także zagrożenia ze strony czynnika ludzkiego, które mogą być celowe lub przypadkowe [1, s. 155].

W związku z mnogością zagrożeń przedsiębiorstwo musi w jak najlepszy sposób zabezpieczyć swoje dane elektroniczne. Głównym działaniem jakie należy podjąć jest przygotowanie i wdrożenie procesu zarządzania bezpieczeństwem danych elektronicznych. Na ten proces składają się wszystkie etapy powiązane ze sobą przyczynowo, które prowadzą do ochrony informacji przed ich zniekształceniem lub utratą. Przykładowy proces może składać się z trzech etapów: projektowania, wdrażania i monitorowania. W pierwszej fazie przygotowuje się dokument określający sposób przetwarzania, zarządzania i przechowywania danych elektronicznych. W drugim etapie użytkownikom programu przypisuje się ich indywidualne loginy pozwalające na weryfikację użytkowników. Trzecia faza polega na monitorowaniu prawidłowego przebiegu rozwiązywania uprzednio wykrytych zagrożeń. [5, s. 161].

4. Podsumowanie

Wraz z rozwojem technologicznym rośnie liczba podmiotów korzystających z narzędzi technologicznych do przetwarzania danych księgowych. Jest to proces, którego nie da się już powstrzymać dlatego należy poświęcić szczególną uwagę na sposób ochrony posiadanych danych. Sposobem na zabezpieczenie danych księgowych jest zaprojektowanie i wdrożenie procesu zarządzania bezpieczeństwem informacji .

Literatura

1. Lidernan K., *Bezpieczeństwo informacji*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012. 2. Łacheta M., Molski M. *Przewodnik audytora systemów*

informatycznych, Helion, Gliwice 2007. 3. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. 2019, poz. 351). 4. Skrzywan S., Teoretyczne podstawy rachunkowości, Warszawa 1973. 5. Walasek R., Systemy bezpieczeństwa informacji w przedsiębiorstwach logistycznych – wyniki badania “ Nauka o Zarządzaniu. Management Sciences” nr 1 (26) 2016, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu.

Smygur R.,
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Wydział Ekonomiczny

KOMPUTERYZACJA JAKO CZYNNIK DOSKONALENIA AUDYTU

Zastosowanie nowoczesnych technik i programów informatycznych w rachunkowości wymaga od organów nadzorczych usprawnienia audytu opartego na wykorzystaniu technologii komputerowej, a także opracowania zautomatyzowanych programów do przeprowadzania audytów działalności finansowej i gospodarczej przedsiębiorstw. Wprowadzenie najnowszych systemów i technologii informatycznych do procesu audytu zmniejsza ilość prac rutynowych, technicznych podczas audytu, zmniejsza złożoność procedur audytu, co pozwala zwrócić większą uwagę na kontrolę prawdopodobieństwa pierwotnych dokumentów, zbadanie przyczyn. Technologie i systemy informatyczne mogą automatyzować zarówno matematyczne (dodawanie, odejmowanie itp.), jak i logiczne (porównanie, i inne) czynności kontrolne. Tablice informacyjne, bazy danych pozwalają na wykorzystanie dużej ilości informacji w sposób zautomatyzowany w dowolnym momencie w celu wykrycia nadużyć, aberracji i naruszeń. Audyt oprogramowania jest możliwy, gdy projekt musi uwzględniać potrzeby służb kontrolnych, ich specyficzne cechy i specyfikę pracy, takie jak włączenie informacji do zbiorów danych wymaganych do audytu, opracowanie specjalnych zadań do audytu. Pomimo wysokiej wydajności technologii informatycznych nie wszystkie czynności kontrolne można zautomatyzować. Tak, uzyskanie różnych wyjaśnień, referencji, zidentyfikowanie przyczyn nadużyć, a także większości faktycznych czynności kontrolnych wymaga kreatywnego wysiłku audytora. [1, s.28]

Sprzęt komputerowy jest wykorzystywany przez kontrolerów podczas przeprowadzania inwentaryzacji w przedsiębiorstwie w celu zidentyfikowania rozbieżności między faktami a poświadczeniami przechowywanymi w pamięci. Przykładami takiego oprogramowania są Microsoft Access DBMS, FoxPro i inne.

Oprócz wymienionych możliwości IT, audytorzy stosują dziś różne metody wspomagane komputerowo audyty, które można podzielić na dwa typy: